

Проігноровані загрози доктрини Путіна

SUMMARY

This article will cover the foreign policy threats of Putin's doctrine. The genesis of the ideology established by Putin after his rise to power in Russia will also be described. What this article also deals with are the stages during which Putin has altered the foreign policy of the government and emphasized the priorities of domestic policy of Russia after the collapse of the Soviet Union.

At the time of Putin's rise to power Russia required entity and the most effective instrument to do that was to create and use a new ideology. An example of such ideology is the 'king cult', the leader of which was Putin himself. Thereby a new political term has appeared - 'Putinism' and a strategy of dominance on the Eurasian continent. The article emphasizes that Putin sees the tragedy in the collapse of the Soviet Union. He considers the Free Nations Union to be reincarnated under the auspices of Moscow to further advance the interests of Russia.

Special attention is paid to Putin's foreign policy strategic course, his analytical vision on the setting a 'fictitious' partnership with the USA and NATO. Author's analytical researches triggered the topic of conducting military structure reforms after the aggression in Georgia.

After the events in Georgia in August 2008 the Russian government understands the crucial necessity of holding military reforms to be able to compete with the USA on the international stage.

The article emphasizes the aggressive strategy of informational war of Russia against Ukraine in 2014, as well as the occupation of the Ukrainian territories that were foreseen by the Putin's doctrine in the early 2000s and consequently ignored not only by the leaders of Ukrainian state, but also by international community. Informational vacuum of Ukraine jointly with the activity of Russian agencies has led to the political destabilization in the region and the emergence of separatist movements that were supported by Russia as well as the identical movements in Abkhazia, Georgia and Moldova.

The article will describe the seven pillars on which Russia relies while conducting foreign political informational and military war in order to diminish the influence of the USA on the former member states of the Soviet Union, as well as to discredit NATO, so as to provide itself with buffer zones of influence and further expansion of its territories and also to gain back the dominance on the Eurasian continent.

Emmanuel Macron: - «Emmanuel Macron warns Europe: NATO is becoming brain-dead».

Key words: *Putin's doctrine, limited sovereignty, global security, Ukraine, Iraq, USA, NATO*

Як будь-який глобальний політик Путіна має свою доктрину. Тема аналізу стратегій розвитку Росії та розроблених її лідером В. Путіним доктрин залишається актуальною останні роки як у публікаціях вітчизняних авторів, так і за кордоном. Порівняно з американськими президентськими доктринами російські доктрини, як правило, залишалися непоміченими

західними ЗМІ або часто відкидалися як пропаганда. Але існування доктрини Путіна публічно та всіляко протистоїть доктринам американських президентів. Особливо очевидним є розуміння факту, що зовнішньополітична доктрина Путіна має контроль як своєї істинної мети, суверенітет як свого гасла і націоналізм як своєї душі. Деякі автори порівнюють «Мозок Путіна» з відлунням абсолютних тиранів. Неможливо не відзначити висловлювання закордонних аналітиків у публікаціях 2013 року про дії Росії в бік нарощування свого вторгнення на українську територію. Такі дії НАТО швидко засуджувало, що стало одним з шляхом його протистояння доктрині Путіна

Першу зовнішньополітичну стратегію Путін визначає після денонсування «Біловезьких угод» і приходу до влади в Росії. Державна ідеологія Російської Федерації складається з двох складових. Перша – це релігія, друга складова – це культ царя або, можна сказати, вождя, за яким повинен слідувати народ.

Втрата домінування православ'я у багатонаціональній Росії дає передумови для створення такої ідеології: «культу особистості Путіна» – для отримання абсолютної влади над державою. Ця ідеологія одночасно стала новою релігією і також новою політичною стратегією Путіна та його оточення. Путін як президент зіткнувся з проблемами, що не піддаються розв'язанню, у визначенні ролі Росії на міжнародній арені, а також – кордонів держави, які він визнавав тимчасовими. Путін ввів стратегію самодостатності зовнішньої політики Російської Федерації – він розумів, що країна ще не готова проявляти будь-які ініціативні дії або грати будь-яку роль на міжнародній арені – та вимагає повного переналаштування державного ресурсного розподілу.

На думку Путіна найбільшою катастрофою XX століття став крах Радянського Союзу. Під Радянським Союзом Путін мав на увазі не комуністичну імперію з певною ідеологією, а систему, яка була утворена людьми – спадкоємцями Російської імперії.

Він представляє тільки Росію в центрі цієї системи. Сама система, на його думку, може змінювати свою ідеологію, але за будь-яких обставин не повинна змінювати свій центр, а центр у доктрині Путіна – це Москва. Згідно путінської доктрини увесь пострадянський простір є зоною виняткових національних інтересів Росії і той, хто туди втручається, розглядається як ворог цим інтересам. Проти противників національних інтересів Росії, на думку Путіна, повинні бути спрямовані всі можливі форми протистояння. А засоби цього протистояння – це арсенал зброї, фіктивно-національні рухи та окупації територій буферних суверенних держав. Для здійснення своїх інтересів Путін використовує в основному спецслужби, які призводять до дестабілізації у певних регіонах пострадянських держав для легкого і швидкого вторгнення, встановлення маріонеткового нелегітимного уряду на окупованих територіях, з метою поступового приєднання їх до складу Росії. Путін виправдовує всякий інструмент домінування на пострадянських територіях.

Отже, «Стратегія самодостатності зовнішньої політики» і «Стратегія обмеженого суверенітету» є основними напрямками доктрини Путіна. Це означає зменшення рівня амбіцій до ресурсних можливостей держави. Через це Путін змінює зовнішньополітичні пріоритети Росії у внутрішню політику. Перше, що він вирішує зробити – це помиритися із Заходом. Путін оголошує державну політику як демократичну. Його висловлювання про те, що у Росії є «своя суверенна демократія», підкреслює контроль над демократією в

державі. В обмін він вимагав від Заходу невтручання до політики Росії на пострадянському просторі та до її внутрішніх процесів, що дозволило Росії легко проводити внутрішню авторитарну політику.

Водночас Росія укладає стратегічне партнерство зі США, віддаючи їм лідируючу роль, а також визнає НАТО як головного «поліцейського» в усьому світі, який відповідає за глобальну безпеку. Себе Росія бачить у ролі заступника НАТО. На підтвердження своїм намірам Росія підключається до антитерористичних операцій США в боротьбі за мир і нерозповсюдження ядерного озброєння. У відповідь на свої дії Росія вимагала двадцять мільярдів доларів за проєкт «Глобальна безпека» для збільшення безпеки російських ядерних об'єктів, електростанцій, демонтаж підводних човнів, ліквідації атомних реакторів, що вийшли з ладу. Існує припущення, що для отримання контролю над Україною, Росія надала право США входити до повітряного простору Афганістану, використання військових баз в Узбекистані та Киргизстані для перекидання транспортної авіації, що забезпечувало безперервну логістику військ США. Крім цього, Росія дала дозвіл на базування авіації НАТО в аеропорту м. Ульяновськ.

Путін фактично підтримав вторгнення США до Іраку, що допомогло реалізації його першої стратегії «Самодостатності», яка була спрямована на нарощування внутрішніх ресурсів держави. Згідно з цією стратегією Росія закрила військові бази на Кубі та у В'єтнамі, що безпосередньо підтвердило стратегічне партнерство між Росією і США. Завдяки діям Росії Президент США Буш-молодший назвав Путіна: «...кращий друг США». Після російсько-грузинського військового конфлікту в серпні 2008 року в Росії була розпочата масштабна програма військового реформування з планом реалізації до 2020 року. Згідно з планом програми до 2025 року військовий

потенціал Росії повинен буде зрівнятися з потенціалом США в усіх напрямках, крім потенціалу військово-морських сил. Після здійснення військової реформи Росія планує зайняти лідируюче місце на світовій арені, посилити свою присутність на Близькому Сході і в Північній Африці.

В результаті Путін поетапно втілює свою доктрину в реальність, чому не може ефективно протистояти керівництво Білого Дому. Очевидно, що навіть санкції світової спільноти, які були спрямовані проти Росії, після прояву агресії стосовно Грузії та України не змогли порушити ці плани, але допомогли утримати Росію від більшої агресії на пострадянському просторі.

«Сім стовпів» доктрини Путіна:

1. Ліквідація присутності інтересів США на пострадянському просторі.
2. Виведення США з континентальної Європи шляхом дискредитації та підтримки антиамериканських настроїв у Німеччині та Франції.
3. Призупинення розширення НАТО на Схід, локалізації та дискредитації її діяльності.
4. Розкол та ослаблення Європейського Союзу шляхом будівництва геополітичного трикутника «Москва – Берлін – Париж».
5. Деідеологізація Європейського Союзу та переведення європейських країн у площину прагматичних інтересів.
6. Забезпечення гео-культурної та глобально-ідеологічної експансії як місії російського народу.
7. Контроль над європейськими ринками і транспортними комунікаціями (Північний потік – 2; Південний потік), які закривають в «клешні» Європу.

Можна зробити висновок, що на сьогодні всі цілі доктрини Путіна досягнуті. Внаслідок зміни балансу сил у світі та зменшення впливу Заходу на міжнародну політику сформувалася поліцентрична система, в якій Росія, як окрема цивілізація зі своєю неординарною зовнішньою політикою, почала відстоювати свої інтереси на міжнародній арені. Росія своєю деструктивною і дискримінаційною стратегією демобілізує авторитет США як друга Європи, а НАТО – як захисника Європи. Міжнародне право більше не є догмою в Росії. У січні 2020 року Путін запропонував зафіксувати в конституції, що міжнародне право не повинно мати повного пріоритету над російськими законами.

Головна мета доктрини Путіна – це повернення впливу на пострадянський простір. Будь-яка країна, яка потрапляє до зони впливу Росії та протистоїть її інтересам, повинна бути готова до масштабної інформаційної і навіть силової агресії з її боку. Для досягнення зовнішньополітичних цілей широко використовується арсенал дезінформації, маніпуляцій, корупції, тиску, погроз, шантажу, зокрема ядерного. У разі необхідності допускається використання військової сили, зокрема із залученням місцевих підрозділів, власних сил спецоперацій, приватних військових компаній. Тактика таких дій швидко пристосовується та адаптується до зовнішніх й інших факторів.

Україна – виняткова сфера впливу Росії. Путін претендує на пріоритетне право впливу на зовнішню і внутрішню політику Києва. Тож Росія розраховує не тільки нав'язати Україні статус країни-протекторату з «обмеженим суверенітетом», а й отримати приводи для відповідного різнопланового тиску.

Ні НАТО, ні США не змогли перешкодити своїми санкціями політиці Росії. Постає питання, що робити країнам, які постраждали від російської військової агресії? Примиритися з позицією спостерігача або зважитися протидіяти? Неможливість ефективного військового протистояння актам російської агресії та дипломатичного врегулювання конфлікту на міжнародному рівні, а також безрезультатна робота місій міжнародних організацій у зонах конфлікту призводить до необхідності задіяти інструменти громадської дипломатії для привернення уваги світової спільноти до участі та підтримки країн, що переживають акти військової агресії з боку Росії. У боротьбі за свободу громадянське суспільство таких країн хоче бути почутим. На шляху до відновлення територіальної цілісності та суверенності держав як не парадоксально, але ефективніше використовувати політику «Взаємодопомоги та Єдності».

Міріан Мікадзе,

бакалавр міжнародних відносин,

студент першого курсу магістерської

освітньої програми «Зовнішня політика»